

562

Besluit van 3 november 1993, houdende regels omtrent het beheer van de patiëntendossiers, de kennisneming van de daarin opgenomen gegevens en de daarbij bewaarde stukken en de verbetering van gegevens (Besluit patiëntendossier Bopz)

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van de Staatssecretaris van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur en Onze Minister van Justitie van 14 juli 1993, DGVgz/GVC/CB/931800;

Gelet op de artikelen 37, vierde lid, 56, vierde lid, en 57, tweede lid, van de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen;

De Raad van State gehoord (advies van 28 oktober 1993, nr. W13.93.0452);

Gezien het nader rapport van de Staatssecretaris van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur en Onze Minister van Justitie van 1 november 1993, nr. GVC/CB/9370;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Artikel 1

In dit besluit wordt onder de wet verstaan: de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen.

Artikel 2

1. Er wordt een dossier ingericht met betrekking tot de behandeling van de patiënt, waarbij in ieder geval de volgende gegevens worden vastgelegd:

- a. de gegevens, bedoeld in artikel 56, eerste en tweede lid, van de wet;
- b. de opname- en ontslaggegevens;
- c. rapporten uitgebracht door of aan de inrichting betreffende de ten uitvoerlegging van de opgelegde maatregel van ter beschikkingstelling;
- d. adviezen en aantekeningen, als bedoeld in artikel 509o, tweede lid, van het Wetboek van Strafvordering;
- e. de overige gegevens omtrent de gezondheid van de patiënt en te diens aanzien uitgevoerde verrichtingen, een en ander voor zover dit voor een goede hulpverlening aan hem noodzakelijk is.

2. Desgevraagd wordt een door de patiënt afgegeven verklaring met

betrekking tot de in het dossier opgenomen stukken aan het dossier toegevoegd.

3. De bescheiden, bedoeld in het eerste en het tweede lid, worden, tenzij enige wet anders bepaalt, bewaard gedurende vijf jaren te rekenen vanaf het tijdstip waarop de behandeling in het kader van de wet, de plaatsing in het ziekenhuis, dan wel de ter beschikkingstelling, is beëindigd of zo veel langer als redelijkerwijs uit de zorg van een goed hulpverlener voortvloeit.

Artikel 3

1. Na beëindiging van de vijf jaren worden de bewaarde bescheiden, bedoeld in artikel 2, binnen drie maanden na een daartoe strekkend verzoek van de patiënt vernietigd.

2. Het eerste lid geldt niet voor zover het verzoek bescheiden betreft waarvan redelijkerwijs aannemelijk is dat de bewaring van aanmerkelijk belang is voor een ander dan de patiënt, alsmede voor zover het bepaalde bij of krachtens enige wettelijke bepaling zich daartegen verzet.

Artikel 4

Patiëntendossiers worden op zorgvuldige wijze, volgens een vaste standaardindeling opgebouwd.

Artikel 5

Aan de patiënt wordt desgevraagd zo spoedig mogelijk inzage in en afschrift van bescheiden, bedoeld in artikel 2, verstrekt. De verstrekking blijft achterwege voor zover dit noodzakelijk is in het belang van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van een ander.

Artikel 6

1. Aan anderen dan de patiënt worden geen inlichtingen over de patiënt noch inzage in of afschrift van de bescheiden, bedoeld in artikel 2, verstrekt, dan met toestemming van de patiënt. Indien verstrekking plaatsvindt, geschiedt deze slechts voor zover daardoor de persoonlijke levenssfeer van een ander niet onevenredig wordt geschaad.

2. In afwijking van het bepaalde in het eerste lid kan verstrekking geschieden, bij overplaatsing van de patiënt aan de vanaf het moment van overplaatsing voor de behandeling verantwoordelijk persoon, dan wel indien het bij of krachtens enige wet bepaalde daartoe verplicht.

3. Onder anderen dan de patiënt zijn niet begrepen degenen van wie beroepshalve de medewerking noodzakelijk is bij de uitvoering van het bepaalde in artikel 38 of 39 van de wet en degene die optreedt als vervanger van de behandelaar, voor zover de verstrekking noodzakelijk is voor de door hen in dat kader verrichten werkzaamheden.

4. Daaronder zijn evenmin begrepen degenen met wie overeenstemming ter zake van de uitvoering van het behandelingsplan op grond van artikel 38, tweede lid, van de wet is vereist. Indien evenwel door inlichtingen over de patiënt dan wel inzage in of afschrift van de bescheiden te verstrekken, de zorg van een goed hulpverlener niet in acht wordt genomen, wordt zulks achterwege gelaten.

Artikel 7

Op het register inzake toepassing van middelen en maatregelen, bedoeld in artikel 57 van de wet zijn de artikelen 2, derde lid, 3, 4, 5 en 6 van overeenkomstige toepassing.

Artikel 8

Dit besluit treedt in werking op het tijdstip, bedoeld in artikel 80, tweede lid, van de wet.

Artikel 9

Dit besluit kan worden aangehaald als Besluit patiëntendossier Bopz.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, 3 november 1993

Beatrix

De Staatssecretaris van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur,
H. J. Simons

De Minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin

Uitgegeven de *negende* november 1993

De Minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin

Het advies van de Raad van State is openbaar gemaakt door terinzagelegging bij het Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur. Tevens zal het advies met de daarbij ter inzage gelegde stukken worden opgenomen in het bijvoegsel bij de Nederlandse Staatscourant van 14 december 1993, nr. 240.

NOTA VAN TOELICHTING

I Algemeen

Het onderhavige besluit strekt ter uitvoering van de artikelen 37, vierde lid, 56, vierde lid, en 57, tweede lid, van de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen.

Over het ontwerpbesluit is advies aan de Registratiekamer gevraagd. Het advies van 14 juni 1993 (93.A.001), heeft een constructieve bijdrage geleverd aan naderhand aangebrachte wijzigingen. Zo is een aantal artikelen aangepast en is de toelichting aanzienlijk uitgebreid. Bij de diverse onderdelen zal het advies van de Registratiekamer nader aan de orde komen.

De Wet persoonsregistraties(WPR), alsmede het op deze wet gebaseerde Besluit gevoelige gegevens zijn in beginsel van toepassing op de gegevensbestanden in de gezondheidszorg. In het onderhavige besluit wordt ten aanzien van een aantal onderwerpen een nadere invulling gegeven van de in de WPR voorkomende algemene normen.

Naast de Wet persoonsregistraties, is ook het voorstel van wet tot Wijziging van het Burgerlijk Wetboek en enige andere wetten in verband met de opnemings van bepalingen omtrent de overeenkomst tot het verrichten van handelingen op het gebied van de geneeskunst (WGBO)¹ voor de onderhavige materie van belang. In dit wetsvoorstel worden de rechten en plichten van patiënt en hulpverlener, waaronder het beheer en de kennisneming van patiëntendossiers geregeld. Aangezien het in de BOPZ ook gaat om medische gegevens is bij de uitvoering van de delegatieopdracht aansluiting gezocht bij de WGBO. Bij de inwerking-treding van de WGBO zal een belangrijk deel van het ontwerp-besluit kunnen worden gewijzigd in verband met het van toepassing zijn van die wet.

De aard van de rechtsbetrekking tussen het psychiatrisch ziekenhuis en de onvrijwillig opgenomen patiënt brengt evenwel met zich mede dat in het onderhavige besluit op een aantal punten in een, van de WGBO afwijkende, meer specifieke regeling is voorzien.

Zoals hiervoor al is aangegeven is op hoofdlijnen het wetsvoorstel WGBO gevolgd, voor zover de artikelen in het onderhavige besluit overeenkomen met dit wetsvoorstel zij voor de toelichting dan ook verwezen naar de kamerstukken bij dit wetsvoorstel.

De artikelen 56 en 57 leggen een zorgplicht op aan de geneesheer-directeur. Gelet op artikel 1 van de Wet persoonsregistraties is de geneesheer-directeur houder. Artikel 4 van het Besluit rechtspositie-regelen BOPZ biedt de geneesheer-directeur de mogelijkheid om een persoon aan te wijzen bij wie de patiënt zijn rechten geldend kan maken. Nu de feitelijke uitvoering van deze regeling veelal bij de behandelaar zal liggen, valt te verwachten dat de behandelaar in het kader van deze regeling als zodanig door de geneesheer-directeur zal worden aange-wezen.

Artikel 56 BOPZ laat onverlet dat de geneesheer-directeur bij de nakoming van zijn plicht gebruik maakt van een centrale ziekenhuis-administratie. Hij blijft evenwel verantwoordelijk voor de inhoud van het dossier.

II Artikelsgewijs

Artikel 2

In het eerste lid wordt aangegeven welke gegevens tenminste in het dossier dienen te worden opgenomen. In artikel 56, eerste en tweede lid, is een aantal gegevens al met name genoemd. Daaraan worden toege-

¹ Kamerstukken II, 1989/90, 21 561, nr. 2.

voegd de opnamegegevens en de ontslaggegevens. Bij de opnamegegevens kan onder meer worden gedacht aan het besluit van de indicatiecommissie voor wat betreft de patiënten die met toepassing van artikel 60 zijn opgenomen en voor wat betreft de patiënten die ter beschikking zijn gesteld aan deskundigenrapporten die pro justitia zijn opgemaakt. Het gestelde onder c en d zal eveneens van toepassing zijn op de groep patiënten die ter beschikking is gesteld. Naar aanleiding van een opmerking van de Registratiekamer is aan het eerste lid toegevoegd «een en ander voor zover voor een goede hulpverlening aan hem noodzakelijk is». Deze toevoeging houdt verband met het bepaalde in artikel 18, tweede lid, Wet persoonsregistraties.

Ook hier geldt, evenals in het kader van het wetsvoorstel WGBO al is opgemerkt, dat de persoonlijke werkaantekeningen, alsmede de in het kader van de zogenaamde FONA-registratie te maken aantekeningen niet onder de in dit artikel bedoelde stukken vallen.

Het tweede lid is gelijk aan de in artikel 1653i, tweede lid, van de WGBO opgenomen bepaling. Voor een toelichting zij dan ook verwezen naar de kamerstukken bij dit wetsvoorstel. (Zie hiervoor in het bijzonder TK, 1989/90, 21 561, nr. 3, pag. 34 en 35). Het betreft hier een nadere invulling van het recht op verbetering van artikel 31 van de Wet persoonsregistraties. Naast deze voorziening zal ook gebruik gemaakt kunnen worden van de rechten omschreven in artikel 31 van de Wet persoonsregistraties.

Ingevolge artikel 18, tweede lid, van de Wet persoonsregistraties mag een persoonsregistratie slechts gegevens bevatten die voor het doel van de registratie noodzakelijk zijn. Tijdsverloop maakt dat de noodzaak tot bewaren kan komen te vervallen. De Wet persoonsregistraties bevat hiervoor geen nadere normering. In het wetsvoorstel WGBO wordt hieraan een nadere invulling gegeven door uit te gaan van een bewaartermijn van de stukken tien jaar nadat zijn vervaardigd of zoveel langer als redelijkerwijs uit de zorg van een goed hulpverlener voortvloeit. In de WGBO is daarnaast de patiënt de mogelijkheid gegeven vernietiging van de gegevens uit het dossier te verlangen ook indien de termijn van tien jaren nog niet is verstreken. De aard van de rechtsbetrekking tussen het psychiatrisch ziekenhuis en de patiënt in het kader van de BOPZ vereist een specifieke regeling betreffende de bewaring van het patiëntendossier en de daarin vastgelegde gegevens. Het is niet wenselijk dat gedurende de loop van de behandeling reeds stukken uit het dossier zouden verdwijnen. De zorgvuldige hulpverlening zou in het gedrang komen als de behandelaar gedwongen zou zijn op korte termijn gegevens te vernietigen. Te denken valt aan gegevens omtrent verrichte onderzoeken, alsmede gegevens omtrent medicatie. Hierbij dient te worden bedacht dat het de behandelaar door de aard van de rechtsbetrekking, het gaat hier immers om patiënten die niet vrijwillig zijn opgenomen, evenmin als de patiënt, niet vrijstaat de relatie te beëindigen. Voorts is gebleken dat indien patiënten na ontslag wederom dienen te worden opgenomen, dit veelal geschiedt binnen vijf tot tien jaren na het ontslag. Aanvankelijk was besloten tot een bewaartermijn van tien jaren na einde van de behandeling. Naar aanleiding van de opmerkingen van de Registratiekamer is de regeling nog eens bezien en is geopteerd voor een bewaartermijn van 5 jaar na het einde van de behandeling of zoveel langer als uit de zorg van een goed hulpverlener voortvloeit. Bij herhaalde opname binnen een periode van vijf jaren zal met het oog op een goede hulpverlening zeker behoefte zijn aan een overzicht van het ziektebeeld dat tot eerdere opname noopte. Met deze bepaling is de norm uit artikel 18 van de Wet persoonsregistraties nader geconcretiseerd.

Artikel 3

In dit artikel is aangesloten bij het in het wetsvoorstel WGBO neergelegde stelsel, met dien verstande dat de patiënt pas na afloop van de bewaartermijn van 5 jaren, zoals genoemd in artikel 2, dit verzoek kan doen. Zoals hiervoren al is uiteengezet brengt de aard van de rechtsbetrekking met zich mede dat het niet wenselijk is dat gedurende de behandeling reeds gegevens uit het dossier zouden verdwijnen. De in het wetsvoorstel WGBO voorkomende mogelijkheid van vernietiging van gegevens reeds gedurende een lopende behandeling, is dan ook niet overgenomen. In beginsel zal de hulpverlener tot in elk geval vijf jaar na einde van de behandeling het patiëntendossier dienen te bewaren, daarnaast is uit het wetsvoorstel WGBO overgenomen de clause «of zoveel langer als redelijkerwijs uit de zorg van een goed hulpverlener voortvloeit». De (voormalig) patiënt is in dit artikel evenwel de mogelijkheid geboden om te bewerkstelligen dat zijn dossier na vijf jaren zal worden vernietigd. Aan dit verzoek zal – behoudens in de gevallen bedoeld in het tweede lid – gevolg dienen te worden gegeven, ook al zou de zorg van een goede hulpverlening langere bewaring rechtvaardigen. Er is in dit geval een afweging gemaakt tussen enerzijds de belangen van een goede hulpverlening en anderzijds het belang dat een voormalig patiënt kan hebben bij vernietiging van zijn gegevens.

Opgemerkt zij dat gegevens die in algemene zin van belang kunnen zijn voor de volksgezondheid en uit dien hoofde bewaard zouden moeten worden ingeval de patiënt de vernietiging van de desbetreffende bescheiden verlangt uiteraard in geanonimiseerde vorm behouden kunnen blijven, dat wil zeggen indien zij redelijkerwijs niet tot de betreffende persoon herleidbaar zijn.

Artikel 4

Ten aanzien van de inrichting van de dossiers bevat het besluit slechts de bepaling dat zij volgens vaste standaard moeten zijn opgebouwd. Deze bepaling heeft echter verstrekkende gevolgen. Zij brengt namelijk met zich mede dat de dossiers persoonsregistraties in de zin van artikel 1 van de Wet persoonsregistraties zijn. Dit betekent ondermeer dat er een reglement zal moeten worden opgesteld. Per instelling zal kunnen worden aangegeven welke standaardindeling gevolgd dient te worden.

Artikel 5

Dit artikel komt overeen met de in het wetsvoorstel WGBO in artikel 1653k voorziene regeling. Voor de toelichting zij dan ook verwezen naar de kamerstukken bij dat wetsvoorstel. (Zie hiervoor in het bijzonder TK, 1989/90, 21 561, nr. 3, pag. 37 en 38). Opgemerkt zij dat in een groot aantal instellingen al wordt uitgegaan van een onbeperkt inzage-recht.¹ Indien nodig kan voorafgaand aan de inzage een gesprek met de behandelaar plaatsvinden of kan de inzage plaatsvinden in aanwezigheid van een behandelaar. Ook komt het voor dat een patiënt er de voorkeur aan geeft om de patiëntenvertrouwenspersoon toestemming te geven het dossier in te zien. Ingevolge artikel 36 van de Wet persoonsregistraties, alsmede het op dit artikel gebaseerde besluit, kan voor de verstrekking van stukken een vergoeding van maximaal tien gulden worden verlangd.

Artikel 6

Dit artikel komt in hoofdlijnen overeen met artikel 1653l uit het wetsvoorstel WGBO. Voor de toelichting zij dan ook verwezen naar de desbetreffende kamerstukken. (Zie hiervoor in het bijzonder TK, 1989/90, 21 561, nr. 3, pag. 38–40). In beginsel mag de voor de behandeling

¹ In het rapport van de Geneeskundige hoofdinspectie van de geestelijke volksgezondheid, Het dossier over psychiatrische patiënten, 1986, wordt eveneens uitgegaan van een onbeperkt inzage-recht.

verantwoordelijke persoon aan derden geen mededelingen doen, noch inzage geven of afschrift geven van gegevens uit het patiëntendossier zonder toestemming van de patiënt.

Naast de in de WGBO voorziene uitzonderingen is in dit artikel opgenomen dat bij overplaatsing het dossier zonder toestemming van de patiënt kan worden overgedragen aan een opvolgende behandelaar. Gedurende de voortzetting van het gedwongen verblijf, zij het in een ander ziekenhuis, zal hetzelfde doel van de registratie aanwezig blijven. Voor zover dit het geval is, is ingevolge artikel 11, eerste lid, Wet persoonsregistraties geen toestemming nodig, daar de overdracht voortvloeit uit het doel van de oorspronkelijke registratie. Overplaatsing zal er in de regel toe leiden dat de opnemende instelling behoefte heeft aan de eerder vastgelegde gegevens, ten einde op verantwoorde wijze in staat te zijn de continuïteit in de hulpverlening te waarborgen. Het kan nodeloze vergissingen en onnodige herhaling van onderzoeken voorkomen. Een prudent gebruik van dergelijke gegevens voorkomt het bezwaar dat de zelfstandige en onafhankelijke oordeelsvorming wordt belemmerd. Uiteraard is deze uitzondering alleen van toepassing zolang de behandeling in het kader van de wet of de ter beschikkingstelling niet is beëindigd, indien een onvrijwillig verblijf wordt omgezet in een vrijwillige opname zal de toestemming van de patiënt voor overdracht van het dossier wel zijn vereist.

Ingevolge het derde lid kan zonder toestemming van de patiënt informatie worden gegeven aan degene met wie overeenstemming ter zake van de uitvoering van het behandelingsplan op grond van artikel 38, tweede lid, van de wet is vereist. In de tweede volzin is voorzien in een uitzondering met het oog op situaties waarin een goede hulpverlening zou kunnen worden belemmerd of geschaad indien aan bepaalde derden informatie zou worden gegeven omtrent de behandeling.

In het wetsvoorstel WGBO wordt voorzien in een regeling met betrekking tot wetenschappelijk onderzoek, deze regeling zal van overeenkomstige toepassing zijn op bopz-patiënten.

Artikel 7

Dit artikel verklaart bovenstaande regeling van toepassing op het register inzake toepassing van middelen en maatregelen. Omdat de algemene regeling van de WPR reeds in een toereikende voorziening op dit punt bevat, is in de derde nota van wijziging met betrekking tot de WGBO voorzien in een schrapping van het tweede lid van artikel 57 van de BOPZ. Zolang dit artikellid echter nog deel uit maakt van de wet, is deze gedelegeerde regelgeving geboden.

De Staatssecretaris van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur,
H. J. Simons

De Minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin